

численних наукових підходів до визначення поняття «медіація» та законодавчі ініціативи щодо прийняття нормативно-правового акту на врегулювання цього правового явища. Слід врахувати, що кінцевим результатом медіації є не просто примирення сторін, а прийняття компромісного рішення. Досягнення сторонами згоди з питань, що потребують врегулювання, є лише стадіями на шляху компромісного вирішення спору. Отже, законодавче визначення медіації має включати в себе, у якості її результату, прийняття сторонами компромісного рішення, виконання якого може забезпечуватися державним примусом. Прийняття в Україні рамкового закону про медіацію, який би регулював основні положення процедури медіації і враховував вимоги директиви ЄС про медіацію та існуючих міжнародних норм і стандартів, матиме, безумовно, позитивні наслідки, оскільки сприятиме впровадженню інституту медіації у правову систему України.

Бібліографічні посилання:

1. Балух В.С. Нормативно-правові основи формування системи альтернативного вирішення спорів в Україні. *Часопис Київського університету права* / Київ. ун-т права НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ, 2013. № 4. С. 162–168.
2. Резнікова В.В. Медіація (посередництво) як спосіб вирішення господарських спорів. *Вісник Київського нац. університету ім. Т. Шевченка. Юридичні науки* / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. 2012. Вип. 90. С. 14.
3. Притика Ю.Д. Зміст та класифікація принципів медіації. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2010. № 10. С. 86–92.
4. Спектор О.М. Альтернативні способи вирішення цивільно-правових спорів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03. Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2012. 18 с.
5. Директива 2008/52/ЄС Європейського парламенту «Про деякі аспекти медіації у цивільних і комерційних справах» від 21.05.2008 р. URL: <https://ukrmediation.com.ua/images/DOCS/Model-documents/mediation-directive-ukr.pdf>
6. Європейський кодекс поведінки медіаторів, прийнятий 2 липня 2004 р. URL: http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_code_conduct_en.pdf

Карпенко Роман Валерійович

викладач кафедри цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ УЧАСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ У ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ

Участь у цивільних процесуальних відносинах дедалі частіше охоплює неповнолітніх осіб, адже вони є носіями певних цивільних прав та обов'язків. В разі чого виникає необхідність у захисті чи оспорюванні таких прав, в процесі цього й породжуються цивільні процесуальні відносини з неповнолітніми особами [1].

Дане питання досліджували такі вчені як: Д. Ю. Іонова, Л. В. Сапейко, Л. А. Кондратьєва, Т. А. Фаддеева та ін. Законодавством передбачено належний обсяг цивільно-правової дієздатності неповнолітніх осіб, тобто такий який належить неповнолітній особі в силу її віку. В преамбулі Конвенції про права дитини, проголошеної Генеральною Асамблеєю ООН 20 листопада 1989 р. та ратифікованої Верховною Радою України 27 лютого 1991 р., зазначається, що «дитина внаслідок її фізичної і розумової незрілості потребує спеціальної охорони і піклування, включаючи і належний правовий захист» [4]. Декларації прав дитини проголошує: «Дитина повинна за всіх обставин бути серед тих, хто

першими одержують захист і допомогу». Конвенція ООН «Про права дитини» від 20 листопада 1989 р., закріплює, що діти не належать до об'єктів права, вони виступають повноправними суб'єктами права. Сімейний кодекс України розглядає дитину як самостійного учасника правовідносин, але для їх забезпечення слід наділити неповнолітніх також відповідними процесуальними правами [1]. Неповнолітньою вважається особа яка досягла 14-ти років і до 18-ти років. Такі особи володіють неповною цивільною дієздатністю ч. 1 ст. 32 ЦКУ.

Згідно ст. 33 ЦКУ, неповнолітня особа сама несе відповідальність за заподіяну шкоду, порушення угоди яка була укладена за особистою згодою та угоду укладену за згодою батьків (піклувальника). Неповнолітня особа може отримати повну цивільну дієздатність зшістнадцяти років при умові що вона працює за трудовим договором, а також неповнолітня особа, яка записана матір'ю або батьком дитини ч. 1 ст. 35 ЦКУ [2]. Стосовно цивільної процесуальної дієздатності, тобто здатності особисто здійснювати цивільні та процесуальні права, виконувати свої обов'язки в суді, зазначимо, що згідно ч. 1 ст. 29 Цивільного процесуального кодексу України, процесуальною дієздатністю наділяються фізичні особи, які досягли повноліття. Але згадуючи ч. 3 ст. 29 ЦПКУ, передбачено, що у разі реєстрації шлюбу фізичної особи, яка не досягла повноліття, набуває цивільної процесуальної дієздатності з моменту реєстрації шлюбу, а також в інших випадках встановленому порядку ЦКПУ.

Згідно чинного законодавства України, а саме ч. 2 ст. 29 ЦПКУ неповнолітні особи, цивільна дієздатність яких обмежена, можуть особисто виконувати свої обов'язки в суді у справах, що виникають з відносин, у яких вони особисто беруть участь, якщо інше не встановлено законом. Також, суд може призвати до участі в таких справах законних представників неповнолітньої особи, або особи цивільна дієздатність якої обмежена.

Наразі неповнолітня особа яка реалізовує свої права та обов'язки у цивільних процесуальних відносинах немає жодних обмежень, де предметом є матеріальні відносини, у які вони вступають самостійно. Навіть у разі якщо суд залучить офіційного представника, відповідно до ч. 2 ст. 29 ЦПКУ повноваження не зміняться, оскільки позиція представника не переважить позицію неповнолітньої особи. Справи неповнолітніх осіб в суді розглядаються за правилами загального процесуального порядку, що містяться в Цивільному процесуальному кодексі України, і їх розгляд судом практично не відрізняється від розгляду інших цивільних справ. Щодо цього питання позиція Д. Ю. Іонової «про необхідне закріплення окремих процесуальних прав для неповнолітніх» стала дискусійною, адже, вони й так виступають на рівні з усіма суб'єктами цивільно-правових відносинах [1]. Автор підтримує позицію Д. Ю. Іонової. Отже, проаналізувавши дане питання можемо сказати, що неповнолітні особи наділені достатньою кількістю прав на особистий захист. Нині неповнолітня особа виступає повноправним учасником цивільного судочинства, на рівні з усіма суб'єктами права і на загальних підставах приймає участь у судовому процесі, хоча на нашу думку було б доречніше окремо закріпити процесуальні права для неповнолітніх осіб у віці від 14 до 18 років, адже, для рівності суб'єктів потрібна психічна зрілість суб'єкта, тобто ступінь усвідомлення ними значення

своїх дій і можливостей керувати ними, а зрілість залежить від віку і душевного здоров'я суб'єкта. На нашу думку особи віком від 14 до 18 років ще не мають достатньої зрілості для особистого захисту своїх прав.

Бібліографічні посилання:

1. Часопис Київського університету права. – 2014/1. – 355 с.
2. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40 – Ст. 356.
3. Цивільний процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40-41, 42. – Ст. 492.
4. Мартинов А.Ю. Європейська конвенція про захист прав і основних свобод людини 1950 та Європейський суд // Енциклопедія історії України. – К.: Наукова думка, 2005. – Т. 3.

Косяченко Ксенія Едуардівна

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри цивільно-правових дисципліни

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПИТАННЯ ФІНАНСОВОЇ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ В НАУЦІ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

Питання визначення правосуб'єктності та її різновидів детально досліджувалося й у науці цивільного права. Взагалі виділяють три види правосуб'єктності: загальну, спеціальну та універсальну. Перший різновид правосуб'єктності розглядається як здатність осіб бути учасниками цивільних правовідносин; другий – здатність певних осіб відповідно до закону бути учасниками цивільних відносин; третій – застосовується до всіх учасників цивільних правовідносин. З наведеної класифікації не вбачається відмінностей між загальною та універсальною правосуб'єктністю, а спеціальна становить собою галузеву правосуб'єктність.

З'ясовуючи зміст податкової правосуб'єктності, кожен з учасників податкових правовідносин не має універсальної правосуб'єктності, вона завжди є спеціальною [1, с. 34]. Виходячи із внутрішньої побудови галузі фінансового права його структурні елементи (підгалузі, інститути і т.д.) мають власні особливості, що у свою чергу, обумовлює й специфіку видової правосуб'єктності учасників. Варто підкреслити, що фінансова правосуб'єктність є загальною для суб'єктів фінансового права та правовідносин відповідно, а видова (бюджетна, валютна, податкова) – спеціальною.

К. К. Лебедев переконаний, що найбільш значущою виступає саме галузева правосуб'єктність зважаючи на те, що її носії є: 1) суб'єктами права взагалі; 2) суб'єктами відповідної галузі права; 3) як такі, що володіють визнаною державою здатністю до певного виду діяльності [2, с. 21].

Правосуб'єктність, незалежно від виду, має власну структуру. У правовій науці існують два основні підходи до її внутрішньої побудови. Згідно з першим виокремлюють такі елементи, як правоздатність та дієздатність [3, с. 211 - 212]. Прихильники другого підходу до вищезазначених елементів додають ще й деліктоздатність. Зокрема, до вищенаведеної триланкової структури правосуб'єктності (правоздатність, дієздатність та деліктоздатність) науковці додають ще й «осудність як умову притягнення до кримінальної відповідальності» [4, с. 444 – 446]. Дійсно, при притягненні фізичних осіб до